

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКЕРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. В. ПОРИКА
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО**

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Агрономія та землевпорядкування

2025-2026 навчальний рік

Програма навчальної практики Плодоовочівництво (ОК 28) для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агроніомія кваліфікації фаховий молодший бакалавр з агрономії. - Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Поряка БНАУ», 2026. – 14 с.

Укладач Ю.Л.Чемерис – викладач агрономічних дисциплін, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії

Програму схвалено на засіданні циклової комісії спеціальності 111 Агроніомія

Протокол № 6 від 23.01 2026 р.

Голова циклової комісії

Вікторія МУЗНІКА

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Поряка БНАУ»

Протокол № 5 від 26.01 2026 р.

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО»	4
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	5
3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	6
4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО»	7
6. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ	9
7. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	10
7.1. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	10
7.2. САМОСТІЙНА РОБОТА	11
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	12
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	12
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	12
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	13
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	14
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	14

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ПЛОДООВОЧІВНИЦТВО»

Згідно з навчальним планом на 2025 - 2026 навчальний рік, на проведення навчальної практики «Плодоовочівництво» (ОК 27) для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у тому числі аудиторних –48 годин (практичні заняття), самостійна робота студентів – 42 години.

Опис навчальної практики за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної практики
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Обов'язкова
Кількість тем – 10	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин –90		Семестр 6-й;
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 24 години самостійної роботи студентів – 21 година	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Практична робота 48 годин
		Самостійна робота 42 години
		Вид контролю: диференційований залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ.

Мета практики: ознайомлення з технологічними операціями вирощування овочевих, плодкових культур, прийомами виконання робіт під час сівби (садіння), догляду за рослинами, збирання врожаю плодкових і ягідних культур. Набуття умінь і навичок з організації роботи в овочевих ділянках, плодovому розсаднику, саду.

Завданням практики є формування у студентів уміння та навичок вирішення практичних питань з способів вирощування овочевих культур, саджанців плодкових порід, посадки та догляду за плодovими деревами, способів живцевого та брунькового щеплення дерев та формування різних типів крон, методів захисту насаджень від тварин та несприятливих факторів перезимівлі.

Студенти виконують індивідуальні завдання і захищають звіт.

У результаті проходження практики студент повинен знати:

- попередники ланок сівозмін, що використовується для вирощування овочевих культур;
- будову та експлуатацію малогабаритних теплиць, парників;
- способи підготовки ґрунту до сівби (садіння) овочевих культур залежно від попередника;
- технологію закладання плодovого саду;
- порядок підготовки обладнання та інструментів, послідовність виконання робіт під час проведення окулірування, щеплення, обрізування плодovих та ягідних культур.

Студент повинен вміти:

- готувати ґрунтові суміші, вирощувати розсаду;
- розробляти і впроваджувати овочеві сівозміни;
- проводити передпосівну підготовку ґрунту під овочеві культури;
- проводити технологічні операції, пов'язані з вирощуванням овочевих культур;
- виконати окулірування, щеплення в плодovому саду;
- проводити заходи з догляду за плодovим садом, обрізування плодovих та ягідних культур.
- дотримуватись правил техніки безпеки, виробничої санітарії, особистої гігієни і охорони довкілля методичні рекомендації, опорні схеми, малюнки.

Робочий зошит допомагає студентам в обробці та систематизації отриманих знань та навичок.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ.

Навчальна практика «Плодоовочівництво» базується на знаннях з дисциплін «Плодівництво» та «Овочівництво» а саме таких розділів: біологічні особливості та виробнича характеристика плодових і овочевих; значення конструкція, класифікація і розміщення споруд закритого ґрунту, технологія вирощування овочів у відкритому і закритому ґрунту технологія вирощування саджанців у плодovому розсаднику; технологія закладання плодових насаджень та догляд за ними; ягідні культури

4. СФОРМОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Сформовані компетентності

Символ компетентності	Сформована компетентність
Загальні компетентності	
ЗК3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
Спеціальні компетентності	
СК1	Здатність використовувати базові знання з фахових дисциплін у професійній діяльності.
СК2	Здатність розпізнавати за морфологічними ознаками найбільш поширені в регіонах сільськогосподарські культури та дикорослі рослини, оцінювати їх фізіологічний стан, адаптаційний потенціал, визначати чинники поліпшення росту, розвитку і якості продукції.
СК5	Здатність розуміти основні біологічні і агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
СК6	Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.
СК8	Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.
СК13	Здатність розв'язувати задачі оптимізації і приймати ефективні рішення з питань використання машин і техніки для вирощування та збирання, зберігання, первинної обробки і транспортування 12 сільськогосподарської продукції.

Очікувані результати навчання

Символ результатів навчання	Результати навчання з дисципліни
РН1	РН1. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні та теоретичні знання для розв'язання практичних ситуацій у сфері агрономії.
РН4	РН4. Опановувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії
РН6	РН6. Виявляти та вирішувати виробничі проблеми з урахуванням зональних умов, а також технологічних, правових, економічних, екологічних та етичних аспектів
РН15	Планувати, аналізувати, контролювати й оцінювати власну роботу та роботу інших осіб у сфері агрономії та сільськогосподарського виробництва.
РН17	Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.
РН18	Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ «ПЛОДООЧІВНИЦТВО»

Загальний обсяг навчального часу, відведеного на проведення навчальної практики складає 90 годин, у тому числі – 48 годин практичних занять, 42 години – самостійна робота студентів.

Контроль проводиться у формі тестових робіт та включає перевірку виконання самостійної роботи студентів.

Підсумковий контроль передбачає складання диференційованого заліку.

1.Будова плівкових теплиць і парників.

Ознайомлення з будовою та експлуатацією малогабаритного плівкового покриття теплиць і парників. Підготовка і використання біопалива для обігрівання споруд закритого ґрунту. Ознайомлення з іншими видами обігріву споруд.

2.Заготівля ґрунтосуміші. Підготовка насіння, посів овочевих культур.

Заготівля ґрунтосуміші для культиваційних споруд. Ґрунтові суміші. Складання ґрунтових сумішей і виготовлення поживних кубиків для вирощування розсади культур у відкритому і закритому ґрунтах. Підготовка насіння до посіву і посів овочевих культур у відкритому і закритому ґрунтах.

3. Вирощування розсади овочевих культур.

Посів овочевих культур у відкритому і закритому ґрунті. Післяпосівний обробіток ґрунту та догляд за посівами, розсадою основних овочевих культур. Догляд за овочевими культурами у відкритому і закритому ґрунтах під час вегетації.

4. Сівозміни овочевих культур у відкритому ґрунті.

Основні вимоги під час розроблення сівозміни. Складання орієнтовних схем сівозмін. Система удобрення та система боротьби зі шкідниками і хворобами в овочевих сівозмінах.

5. Вивчення кращого досвіду з вирощування овочевих культур.

Екскурсія в передові господарства з вирощування овочевих культур. Ознайомлення з перспективними сортами.

6. Роботи у плодовому розсаднику.

Основні роботи у плодовому розсаднику: вирощування підщеп, природні (кореневласними паростками, вкоріненими розетками листків, діленням куща) і штучні (живцями, відсадками, щепленням) способи вегетативного розмноження.

Заготівля і зберігання живців для окулірування.

7. Закладання плодового саду.

Вибір ділянки під сад. Передсадивна підготовка ґрунту. Внутрішньо кварталне розбивання саду. Підбір сортів та їх розміщення в саду. Посадка плодкових і ягідних культур.

8. Догляд за плодовими культурами.

Формування різних типів крон плодкових дерев. Обрізування плодкових культур. Підживлення. Боротьба з шкідниками, хворобами, дикоростучими рослинами.

9. Підготовка інструментів до роботи та методика проведення щеплення і обрізування дерев.

Види щеплень, методика виконання щеплень. Підготовка інструментів до роботи. Використання інструментів в саду.

10. Закладання ягідників і догляд за ними.

Формування кущів, обрізування ягідних культур і виноградників. Підживлення. Боротьба з шкідниками, хворобами, бур'янами насадженнями ягідних культур.

Диференційований залік

Написання щоденника - звіту, оформлення матеріалів практики. Здача диференційованого заліку з практики.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИ

№ п/п	Назва теми програми	Обсяг годин за програмою		
		Всього	з них	
			аудиторних	самостійна робота
1	2	6	7	8
1	Тема: Будова плівкових теплиць та парників.	11	6	5
2	Тема: Заготівля ґрунтосуміші. Підготовка насіння до посіву.	11	6	5
3	Тема: Агротехнологія вирощування розсади овочевих культур.	9	4	5
4	Тема: Вирощування овочевих у відкритому ґрунті.	9	4	5
5	Тема: Методика складання технологічних карт вирощування овочевих культур	5	4	1
6	Тема: Роботи у плодовому розсаднику.	11	6	5
7	Тема: Технологія закладання плодового саду.	11	6	5
8	Тема: Догляд за плодовими культурами.	9	4	5
9	Тема: Підготовка інструментів до роботи та методика проведення щеплення і обрізування дерев.	9	4	5
10	Тема: Закладання ягідників і догляд за ними.	5	4	1
Всього		90	48	42

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

7.1 ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема: Будова плівкових теплиць та парників.</p> <p>1. Охарактеризувати та описати існуючі світлопроникні матеріали та їх застосування у закритому ґрунті.</p> <p>2. Охарактеризувати та описати типи споруд закритого ґрунту.</p> <p>3. Охарактеризувати та описати біологічний обігрів парників.</p>	6
2	<p>Тема: Заготівля ґрунтосуміші. Підготовка насіння до посіву.</p> <p>1. Ознайомитись та описати матеріали та методику заготівлі ґрунтосумішей для культивацийних споруд.</p> <p>2. Ознайомитись та описати способи підготовки насіння до посіву</p>	6
3	<p>Тема: Агротехнологія вирощування розсади овочевих культур.</p> <p>1. Ознайомитись та описати строки сівби овочевих культур.</p> <p>2. Ознайомитись з способами сівби і садіння овочевих культур та описати їх</p> <p>3. Ознайомитись та описати спосіб вирощування розсади в горщечках.</p>	4
4	<p>Тема: Вирощування овочевих у відкритому ґрунті.</p> <p>1. Ознайомитись з технологією вирощування помідор у відкритому ґрунті.</p> <p>2. Ознайомитись з технологією вирощування огірків у відкритому ґрунті.</p>	4
5	<p>Тема: Методика складання технологічних карт вирощування овочевих культур</p> <p>1. Скласти технологічну карту вирощування капусти у відкритому ґрунті.</p>	4
6	<p>Тема: Роботи у плодовому розсаднику.</p> <p>1. Ознайомитись та заповнити таблицю по виробничій характеристиці підщеп.</p> <p>2. Ознайомитись з технологією вирощування насінних підщеп.</p> <p>3. Ознайомитись з технологією вирощування вегетативних підщеп</p>	6

7	<p>Тема: Технологія закладання плодового саду.</p> <p>1.Ознайомитись та вказати вимоги до вибору ділянки під сад.</p> <p>2.Ознайомитись і описати методику проведення передсадивної підготовки ґрунту для закладання саду.</p> <p>3.Ознайомитись та описати методику розбивки саду на квартали</p> <p>4.Ознайомитись з підбором сортів плодкових дерев та розміщення в саду.</p>	6
8	<p>Тема: Догляд за плодовими культурами.</p> <p>1. Описати основні існуючі типи крон дерев.</p> <p>2.Вивчити і описати норми, способи , строки підживлення дерев.</p> <p>3. Ознайомитись та описати методи догляду за штамбом та основними гілками.</p>	4
9	<p>Тема: Підготовка інструментів до роботи та методика проведення щеплення і обрізування дерев.</p> <p>1. Ознайомлення з садовим інструментом та його підготовкою до роботи.</p> <p>2.Ознайомитись та описати методику щеплення.</p> <p>3.Ознайомитись та описати на зображенню загальні принципи обрізки плодкових дерев</p>	4
10	<p>Тема: Закладання ягідників і догляд за ними.</p> <p>1.Ознайомитись та описати способи розмноження ягідних культур(смородина,малина, суниця,порічки).</p> <p>2.Описати методику формування кущів,обрізування ягідних культур.</p>	4
Всього		48

7.2. САМОСТІЙНА РОБОТА.

№ п/п	Назви тем	Кількість Годин
1	2	3
1	Тема 1.Описати сонячний обігрів парників 2.Описати технічний обігрів парників..	5
2	Тема: 1.Описати засоби механізації та їх використання в овочівництві закритого ґрунту.	5
3	Тема: .Описати підготовку і висаджування розсади капусти у відкритий ґрунт.	5
4	Тема: 1.Ознайомитись та описати технологію збирання врожаю помідор 2.Ознайомитись та описати технологію збирання врожаю огірків.	5

1	2	3
5	Тема: 1.Скласти технологічну карту вирощування баклажан у відкритому	1
6	Тема 1.Описати методику заготівлі і зберігання живців для окулірування.	5
7	Тема: 1.Ознайомитись та описати методику посадки плодових культур 2.Вклеїти та підписати схематичне зображення процесу садіння.	5
8	Тема: 1.Описати та вивчити методику догляду за врожаєм саду . 2. Описати та вивчити методику збирання врожаю.	5
9	Тема: 1.Описати способи регулювання росту і плодоношення плодових порід.	5
10	Тема: 1.Ознайомитись та описати догляд за насадженнями ягідних культур. 2.Ознайомитись та описати збирання врожаю ягідних культур.	1
Всього		42

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

Під час проведення навчальної практики у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання: розповідь, пояснення, демонстрація, виконання досліду, самостійне виконання практичних завдань.

Під час виконання практичних завдань застосовуються прилади, садові інструменти, роздатковий матеріал, малюнки і табличний матеріал, дискусійні обговорення проблемних питань. На аудиторних заняттях студенти, використовуючи методичні вказівки виконують завдання, проводять досліди.

Також використовується виконання індивідуальних та групових завдань.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

У процесі виконання навчальної практики використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- підсумкове тестування практики;
- диференційований залік.

У період практик студент має вести щоденник - звіт, записуючи до нього виконання практичних робіт, здобуті знання та навички.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на заліку у формі тестування, усної відповіді.

Усі форми контролю включено до 4 бальної шкали оцінки.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані вправи, участь у дослідях, активність під час дискусій.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з практики є комп'ютерні тести та захист звіту.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Поточний контроль успішності здобувачів фахової передвищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Оцінку здобувач освіти отримує в тому випадку, коли повністю виконав програму практики, поданий звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обґрунтовані, логічні. Висока старанність у виконанні, бездоганне оформлення. Захист звіту впевнений і аргументований.
«Добре»	Оцінка ставиться в тому випадку, коли здобувач освіти повністю виконав програму практики, звіт за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам. Основні положення звіту достатньо обґрунтовані, але є незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, правильне оформлення. Захист звіту аргументований, але з деякими неточностями в другорядному матеріалі, які здобувач освіти сам виправляє.
«Задовільно»	Оцінка ставиться в тому випадку, коли здобувач освіти повністю виконав програму практики, звіт відповідає вимогам програми практики, але має неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані, є порушення послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту із значними помилками, які здобувач освіти виправляє сам або за допомогою викладача.
«Незадовільно»	Оцінка виставляється, якщо відсутня систематичність у роботі здобувача освіти, який виконав програму практики (більше 50%), звіт відповідає вимогам програми практики, але має значні неточності за структурою і змістом. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані, мають порушення послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту з великими помилками і прогалинами, які здобувач освіти не може виправити.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Відеоматеріал.
3. Інформаційні стенди, малюнки, таблиці.
4. Прилади і обладнання.

Технічні засоби:

1. Ноутбук.
2. Проектор.
3. Екран.
4. Садові інструменти.- копулювальні , окулювальні ножі, гілкорізи, секатори, садові пили.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Вакал А. П., Литвиненко Ю. І. Садівництво: навчальний посібник. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2023. 102 с.
2. Куян В. Г. Плодівництво: підручник / В. Г. Куян. Житомир: Вид-во ЖНАЕУ, 2009. - 480с.
3. Муленок Я. О. Леус В. В. Прогресивні технології вирощування садивного матеріалу плодкових культур: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисц. «Сучасні технології вирощування садивного матеріалу» для здобув. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заоч. форм навчання спец. 201 «Агрономія». Харків: ДБТУ, 2025. 106 с.
4. Муленок Я.О., Леус В.В. Формування й обрізування крон дерев в інтенсивних насадженнях яблуні: ДБУ; Харків, 2024. – 72 с.

Додаткова література:

5. Дробітько А.В., Ткачова Є.С., Маркова Н.В., Панфілова А.В. Кузьома В.В., Біліченко О.С, Біолого-екологічні особливості винограду: навчальний посібник / Миколаїв: МНАУ, 2020. – 307 с.
6. Підберезький В.Г. Плодоовочівництво. Навчальний посібник / К. 2007. – 278с.
7. Поліщук В.В., Шубенко Л.А., Карпук Л.М., Шох С.С. Павліченко А.А., Федорук Ю.В. Морфологічні особливості плодкових культур: навч. посібник / Умань, 2021. 108 с.
8. Порадник із плодівництва, овочівництва та тваринництва для сільських господарів українців: навчальний посібник / І.Д. Примак, Н.М. Присяжнюк, Л.А. Шубенко, С.М. Кубрак, Н.М. Федорук, А.В. Горчанок, В.В. Леус, Я.О. Муленок, І.І. Поротікова. – Вінниця: «ТВОРИ», 2024. – 416
9. Чередниченко Л. І., Паламарчук І. І., Мудріцька Л. М. Плодівництво. - Вінниця: ВНАУ, 2017. – 110 с